

ارزیابی تأثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران

آرش به داش^۱

احسان رحمانی نیا^۲

رضا تهرانی^۳

علی اکبر چهار محالی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۴

چکیده

سهامداران و سایر استفاده کنندگان به منظور اتخاذ تصمیمات مناسب، نیازمند اطلاعات سودمند هستند. در میان اطلاعات سودمند، اطلاعات مربوط به گزارشات مالی از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ زیرا گزارشات مالی در ارزیابی چشم انداز آتی شرکتها نقش مهمی ایفا می نماید؛ بطوریکه بازار سرمایه نسبت به قابلیت اتکای گزارشات مالی کاملاً حساس است در سال های اخیر جنبه های مختلف اطلاعات کیفی گزارشهای مالی، مورد توجه قانون گذاران، نهادهای ناظر و نهادهای حرفه ای فعال در بازار سرمایه قرار گرفته است. در این تحقیق سعی گردید از سایر جنبه هایی که از دیدگاه سایر محققین مغفول مانده است مورد بررسی قرار گیرد بنابراین هدف اصلی این تحقیق ارزیابی تأثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران می باشد. برای انجام این تحقیق نمونه ای از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش نمونه گیری انتخاب گردید. این پژوهش، برای دوره ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفت. روش آماری مورد استفاده در این تحقیق روش رگرسیون چند متغیره به شیوه پانل دیتا می باشد. نتایج حاصل شده از آزمون فرضیه های تحقیق نشان داد که بهبود در لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی باعث افزایش در میزان ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شده است.

واژه‌های کلیدی: لحن گزارشگری مالی، خوانایی صورتهای مالی، ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها.

۱ گروه حسابداری، واحد تهران شمال؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ تهران؛ ایران. abehdash@yahoo.com

۲ گروه حسابداری، واحد تهران شمال؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ تهران؛ ایران. (نویسنده مسئول) rahmaninia@iau-tnb.ac.ir

۳ گروه مدیریت، دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران؛ تهران؛ ایران. e.rahmaninia@iau-tnb.ac.ir

۴ گروه مدیریت مالی، واحد تهران شمال؛ دانشگاه آزاد اسلامی؛ تهران؛ ایران. a.chaharmahali@yahoo.com

۱- مقدمه

جامعه برای تامین نیازهای اطلاعاتی خود به طور روز افزون به گزارش های مالی نیاز دارد. در نتیجه کیفیت گزارش های مالی حایز اهمیت می باشد. کیفیت گزارش های مالی میزان دقت گزارشگری مالی در بیان اطلاعات حسابداری و عملیات شرکت می باشد که به منظور آگاهی استفاده کنندگان ارائه می شود. با افزایش آگاهی استفاده کنندگان و سرمایه گذاران از اطلاعات حسابداری و نیز پیچیده شدن بازارهای سرمایه، انتظار از حسابداری به منظور تامین اطلاعات حسابداری و نیز پیچیده شدن بازارهای سرمایه انتظار از حسابداری به منظور تامین اطلاعات مالی و همچنین اطلاعات غیر مالی افزایش می یابد. ویژگی قابل فهم بودن موجب می شود اطلاعات برای استفاده کنندگان قابل درک باشد. گزارش های مالی با مقاصد عمومی واحد های بخش عمومی باید اطلاعات را به نحوی ارائه دهد که جوابگوی نیازها و متناسب با دانش پایه ای استفاده کنندگان آنها و بیانگر ماهیت اطلاعات ارائه شده باشد. گزارش های مالی برای رفع نیازهای استفاده کنندگان مختلف با میزان آگاهی متفاوت از فعالیت های واحد گزارشگر تهیه می شود. از این رو اطلاعات مندرج در گزارش های مالی عموماً بر اساس این فرضی تهیه می شود که استفاده کنندگان از آگاهی متعارفی در مورد فعالیت های واحد گزارشگر و نحوه حسابداری برخوردارند و همچنین توانایی مطالعه اطلاعات و تمایل به انجام این کار را داشته باشند. در عین حال اطلاعات پیچیده ای که جهت رفع نیازهای استفاده کنندگان مربوط، تلقی می شود نباید به بهانه مشکل بودن درک آن توسط برخی استفاده کنندگان از صورت های مالی حذف شود، گرچه اینگونه اطلاعات نیز باید تا حد امکان به گونه ای ساده ارائه شود. گزارشگری مالی فقط در قالب اعداد بیان نمی شود بلکه در قالب یادداشتهای توضیحی، گزارشهای حساسی، گزارشهای پیش بینی سود، گزارشات هیات مدیره و سایر موارد مرتبط که به سامداران ارائه می گردد می تواند اطلاعاتی درباره عملکرد گذشته و آتی فراهم کند. این اطلاعات می تواند بر تصمیمات استفاده کنندگان اثر بگذارد. به عبارت دیگر گزارشگری مالی محدود به ارقام و اعداد نمی شود بلکه شامل متن نیز می باشد.

لحن باکمک نسبت واژههای مثبت و منفی مشخص می شود که در گزارش های مالی سالانه موجود است و می تواند شاخصی برای تغییر سطح خوش بینی یا بدبینی افشای گزارش باشد؛ همچنین، این امر می تواند استدلالی در خصوص انتظار مدیران از بحث درباره تغییرات در گزارش سالانه کنونی درباره آمار و ارقام مهم مالی و حسابداری نسبت به سالهای گذشته باشد؛ مانند تغییرات در هزینه های فروش، نقدینگی، محصولات و بازارهای جدید و غیره، که به سهم خود، به تغییرات در لحن زبان منجر می شود. بر همین اساس، داویس و تاماسوییت نشان دادند مدیران در خصوص سودهای اقتصادی تمایل دارند به صورت راهبردی رفتار و بیشتر از لحن زبان خوش بینانه و کمتر از لحن زبان بدبینانه استفاده کنند. آنها استدلال کردند لحن گزارشگری تحت تأثیر عملکرد مالی جاری و آتی، الزامات قراردادی وابسته به قیمت سهام، الزامات قانونی و ملاحظات زمان بندی قرار می گیرد؛ بنابراین، محدودیت مدیران در خصوص انعطاف پذیر بودن در انتخاب رویه های حسابداری برای دستیابی به اهداف مدیریتی، به افشای بدبینانه منجر می شود. استفاده از لحن بدبینانه، دلالت بر این موضوع

دارد مدیران با استفاده از لحن بدبینانه، اطلاعات مربوطتر و آینده‌نگرتری در خصوص آنچه در حال حاضر در گزارش‌های سالانه گزارش شده، افشا می‌کنند (لینگ و همکاران، ۲۰۱۸).
 از عوامل مؤثر بر نوسان‌پذیری بازده سهام شرکت کیفیت سود است. یکی از مهمترین شاخص‌های کیفی سود کیفیت اقلام تعهدی است. اقلام تعهدی به عنوان یکی از مهمترین شاخص‌های کیفیت سود در ارزشیابی ارزش سهام کاربرد دارد و به عنوان معیاری برای اندازه‌گیری عملکرد شرکت به کار می‌رود (فیض‌اللهی و همکاران، ۱۴۰۰). بر همین اساس هر چه لحن گزارشگری مالی بهتر باشد، خوانایی صورتهای مالی بیشتر باشد در حقیقت نشان دهنده کیفیت اطلاعات ارائه شده به استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی شرکت می‌باشد و هرچقدر اطلاعات ارائه شده با کیفیت تر باشند انتظارات سهامداران و سایر سرمایه‌گذاران از سودآوری و ارزش آفرینی شرکتها در آینده افزایش خواهد یافت. بنابراین در این تحقیق به ارزیابی تاثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران پرداخته شده است.
 بنابراین در این تحقیق به ارزیابی تاثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران پرداخته شده است. این پژوهش با طرح مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های مرتبط با موضوع و همچنین تبیین روش پژوهش و فرضیه‌های برگرفته از مسئله و مبانی نظری پژوهش ادامه یافته و سپس به تشریح نتایج آزمون فرضیه‌ها پرداخته شد و در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادها بیان می‌شود.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

حسابداری را در بیشتر کتاب‌های مشهور رشته حسابداری، همچون نظریه‌های حسابداری بلکویی و هندریکسن، زبان تجارت می‌دانند. مراجع رسمی حرفه حسابداری (فدراسیون بین‌المللی حسابداران) که خبرنگارهای واژه‌شناسی حسابداری را منتشر می‌کنند، نیز این پنداشت را تأیید کرده‌اند که حسابداری یک زبان است (بلکویی، ۱۳۹۸). در دهه‌های اخیر، توسعه بازارهای سرمایه و پیچیدگی روزافزون بازارها و رویدادهای مالی و اقتصادی، انتظارات از حسابداری را افزایش داده و علاوه بر اطلاعات عددی و مالی، خواستار ارائه اطلاعات غیر عددی، غیر مالی و توصیفی نیز شده است. در گزارش‌های توضیحی حسابداری همیشه انتخاب‌های زیادی وجود دارد که این انتخاب‌ها را مدیر و نویسنده انجام می‌دهد و در آنها درجاتی از اختیار در رابطه با محتوای گزارش و حتی شکل آن وجود دارد. انتخاب‌ها ممکن است اختیاری یا غیراختیاری باشد و حتی این اختیار در انتخاب‌ها در لحن و نحوه بیان و نوشتار مدیران نیز مشاهده می‌شود، به این مفهوم که نوع نوشتار آنها در گزارش‌های مالی و تن صدا و لحن آنها در جلسات (مجامع عمومی و سایر جلسات با سرمایه‌گذاران و دیگر استفاده‌کنندگان) در هنگام ارائه گزارش باعث ایجاد تغییر در برداشت استفاده‌کنندگان می‌شود. به طور کلی، استفاده از گونه‌های زبان‌شناسی (لحن خوش‌بینانه/ بدبینانه) را مدیران در گزارش‌های غیر عددی،

توضیحی و حتی شفاهی به عنوان شکلی از ادراک هدفدار، عمدی و آگاهانه، به منظور دستکاری و انحراف در ادراک به کار می‌گیرند (رهنما و همکاران، ۱۳۹۱). شرکت‌هایی که سود را دستکاری می‌کنند یا شرکت‌هایی که در معرض نقض قرارداد بدهی و بحران مالی قرار دارند، به احتمال زیاد بر کیفیت گزارشگری مالی خود تأثیر می‌گذارند. براساس رویکرد مدیریت سود فرصت‌طلبانه، شرکت‌های دارای مدیریت سود، از لحن خوش‌بینانه در گزارش‌های مالی استفاده می‌کنند. در مقابل، شرکت‌هایی که مدیریت سود نمی‌کنند یا مدیریت سود آنها پایین است، لحن بدبینانه را به کار می‌گیرند. در چنین مواردی، شرکت‌ها تمایل دارند اقلام تعهدی اختیاری مثبت زیادی را به منظور افزایش قیمت سهام نشان دهند (لویس و همکاران، ۲۰۰۴). در مواردی هم که برخی عوامل از قبیل معیارهای حسابداری سخت‌گیرانه، مدیریت اقلام تعهدی اختیاری را برای مدیریت با محدودیت روبه‌رو می‌سازد، با تغییر زمان انجام عملیات، نحوه تخصیص منابع و یا زمان اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری، دست به مدیریت سود واقعی می‌زنند؛ بنابراین، شرکت‌ها برای تأثیر گذاشتن بر ادراک سهامداران و برآورده کردن انتظارات آنها، ممکن است متمایل به استفاده از روش‌های قانونی مانند (لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی) و یا روش‌های غیرقانونی از قبیل دستکاری سود (مدیریت سود) یا کاهش محافظه‌کاری حسابداری باشند (لینگ و همکاران، ۲۰۱۸).

با گسترش چشمگیر بازار سرمایه ایران در سال‌های اخیر، افراد زیادی به فعالیت در این بازار مشغول شده‌اند که بسیاری از این افراد در واقع افرادی غیرحرفه‌ای‌اند؛ بنابراین، مدیران شرکت‌ها در تلاش برای ارائه اطلاعات درباره عملکرد آتی شرکت، مجموعه‌ای از اطلاعات کمی و کیفی را منتشر می‌کنند. در چند سال اخیر، طیف جدیدی از پژوهش‌های حسابداری در حال شکل‌گیری و توسعه هستند که به ارزیابی تأثیر اطلاعات غیرعددی (توضیحی) و حتی شفاهی انعکاس‌یافته در یادداشت‌های توضیحی همراه صورت‌های مالی و کنفرانس‌های حسابداری از قبیل توضیحات منتشر شده درباره سود شرکت، مقاله‌های خبری رسانه‌ای، بحث و تحلیل‌های مدیریتی، گفت‌وگوهای کنفرانسی و گزارش‌های فعالیت هیئت‌مدیره پرداخته‌اند. این طیف از پژوهش‌ها در ابتدا بر تأثیرگذاری آنها بر رفتارهای قضاوتی سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان پرداخته، سپس به بررسی و ارزیابی سایر جنبه‌های آنها، از قبیل شیوه‌ها و رویکردهای زبان‌شناختی و نحوه استفاده از آنها در اینگونه اطلاعات پرداخته‌اند. این بدنه جدید از پژوهش‌های حسابداری، در واقع نوعی دیگر از توجه به حسابداری به عنوان یک زبان با تأکید بر اطلاعات غیرعددی و توضیحی آن است (رهنما و همکاران، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر، تصمیمات سرمایه‌گذاری صرفاً متأثر از معیارهای اقتصادی نیست، از عوامل دیگری از قبیل ساختار و نوع اطلاعات، روحیه سرمایه‌گذار و ... نیز متأثر می‌شود. چنانچه بر اساس نتایج پژوهش ریلی و همکاران (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۵؛ ریلی و همکاران، ۲۰۱۴) شکل ارائه اطلاعات و نیز طبق پژوهش مک‌گریگور و همکاران و لوکس و همکاران، ایجاد احساس مثبت و تصویر قوی در ذهن

1 Louis

2 Riley, T. J., Semin, G.R. & Yen, A. C

استفاده کنندگان از گزارش‌های مالی، بر تصمیم‌گیری آنها تأثیر می‌گذارد و به جذب آنها به سرمایه‌گذاری منتهی می‌شود (نظری و همکاران، ۱۳۹۵).

در حال حاضر، دو مکتب فکری در خصوص موارد افشا در گزارش‌های توضیحی مدیران وجود دارد که این دو دیدگاه کاملاً متقابل‌اند؛ دیدگاه نخست، یعنی دیدگاه تهیه اطلاعات تکمیلی مفید (صفری و همکاران، ۱۳۹۶)، اشاره می‌کند مدیران گزارش‌های توضیحی را برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی مابین خود و سرمایه‌گذاران انتشار می‌دهند، در حالی که دیدگاه دوم، یعنی رفتار فرصت‌طلبانه (در قالب مدیریت ادراک) اشاره می‌کند که مدیران از عدم تقارن اطلاعاتی موجود بین خود و سرمایه‌گذاران بهره‌برداری و از آن به‌منظور گزارشگری جانبدارانه با استفاده از روش مدیریت ادراک استفاده می‌کنند (داوید و همکاران^۱، ۲۰۰۷). هاگیمسترا^۲، مدیریت ادراک را اینگونه تعریف می‌کند: «یک شاخه مطالعاتی در حوزه روان‌شناسی اجتماعی است و به مطالعه این موضوع می‌پردازد که چگونه افراد برای ایجاد درک مطلوب از خود در دیگران، خود را معرفی می‌کنند». در زمینه گزارشگری شرکت‌ها نیز، مدیریت ادراک به صورت «تلاش به‌منظور کنترل و دستکاری تصویر انتقالی به استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری» در نظر گرفته می‌شود (کلاوتری و همکاران^۳، ۲۰۰۱)؛ در نتیجه، براساس این دیدگاه، مدیران از گزارش‌های توضیحی حسابداری به‌عنوان ابزاری برای مدیریت ادراک استفاده می‌کنند تا با استفاده از آن «به‌صورت راهبردی، ادراک و تصمیمات استفاده کنندگان از اطلاعات را دستکاری و منحرف کنند» (یوزاس و همکاران^۴، ۲۰۰۲). در واقع وی از مدیریت ادراک استفاده می‌کند تا پیغامی را که می‌خواهد منتقل کند و یا باورها، ارزش‌ها و نگرش‌های گیرندگان پیغام را هماهنگ کند تا آنها به نتیجه دلخواه هدایت شوند.

تعبیر دیدگاه رفتار فرصت‌طلبانه (در قالب مدیریت ادراک) از راهبردهای افشای مدیران بر مبنای شکل ضعیف کارایی بازار قرار دارد. بر طبق آن فرض می‌شود سرمایه‌گذاران در کوتاه‌مدت توانایی ارزیابی جانبدارانه بودن گزارش‌های مدیریت را ندارند. براساس این فرض، مدیران از مدیریت ادراک برای تأثیرگذاری بر قیمت سهام به‌منظور افزایش پاداش خویش استفاده می‌کنند. در مقابل، دیدگاه اطلاعات تکمیلی مفید بر مبنای شکل نیمه‌قوی و قوی کارایی بازار است که در آن فرض می‌شود سرمایه‌گذاران توانایی ارزیابی جانبدارانه بودن گزارش‌های مدیریت را دارند. فرضیه بازارهای کارا بیان می‌کند همه مشارکت کنندگان بازار، انتظارات منطقی و معقولی نسبت به بازده‌های آتی دارند که این موضوع نشان می‌دهد به‌طور میانگین، بازار قادر به ارزیابی جانبدارانه بودن گزارش‌هاست. در چنین بازار کارایی، گزارش‌های انحرافی و جانبدارانه (همراه با مدیریت ادراک) به کاهش عملکرد قیمت سهام منجر می‌شود و از آنجا که پاداش مدیران به عملکرد قیمت

1 Davis, D. M, Brennan, N. M

2 Hooghiemstra

3 Clatworthy, M., & M. J. Jones

4 Yuthas, K., Rogers, R., & Dillard

سهام وابسته است، در چنین بازاری مدیران هیچ‌گونه انگیزه اقتصادی برای اعمال ادراک مدیریتی ندارند (بگینزسکی و همکاران^۱، ۲۰۰۴)؛ بنابراین، کارایی ضعیف بازار سرمایه ایران، اعمال دیدگاه رفتار فرصت‌طلبانه را توجیه می‌کند.

با توجه به اینکه نظریه غالب در خصوص توضیح رفتار مدیران، نظریه نمایندگی است، بیشتر پژوهش‌های پیشین به‌طور گسترده‌ای بر این جنبه از مدیریت ادراک، با عنوان انحراف ادراک استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی در خصوص ارزش آفرینی شرکتها تأکید داشته‌اند. آنها مدیریت ادراک را پاسخی (واکنشی) به خروجی‌های منفی سازمانی دانسته‌اند. بر این اساس، احتمال داده می‌شود مدیران یکی از دو نوع رفتار زیر را انتخاب کنند (داوید و همکاران^۲، ۲۰۰۷):

(۱) پنهان کردن؛ که به دو روش به‌دست می‌آید: (۱- الف) مبهم و گیج‌کننده کردن نتایج منفی (اخبار بد) با دستکاری اطلاعات کلامی که با استفاده از دو راهبرد دشوار کردن متن برای خواندن و استفاده از لحن مجاب‌کننده، یا (۱- ب) تأکید بر نتایج مثبت سازمانی (اخبار خوب) با استفاده از چهار راهبرد: تأکید بر لغات مثبت، دستکاری در نحوه ارائه اطلاعات، مقایسه عملکرد با مقایسه شاخص‌هایی که عملکرد مالی را در بهترین وضعیت ممکن به تصویر می‌کشد و انتخاب عدد سودها به‌صورت انتخاب سودی که (عملیاتی، قبل از مالیات، سود خالص و ...) به بهترین شکل عملکرد مالی جاری را به تصویر می‌کشد (استانتون و همکاران^۳، ۲۰۰۴).

(۲) تخصیص دادن، یک تاکتیک دفاعی که از آن طریق نتایج منفی را از خود دور می‌کنند. تخصیص دادن یک راهبرد مدیریت ادراک است که از روان‌شناسی اجتماعی گرفته شده است و اشاره به رفتارهایی دارد که افراد با استفاده از آن، تصویری را که دیگران از آنها دارند، مدیریت می‌کنند و بدین طریق، اهداف و برنامه‌های خود را برای رسیدن به موفقیت تعیین می‌کنند و نتایج مطلوب را حداکثر و نتایج نامطلوب را حداقل نشان دهند. در زمینه گزارشگری مالی، این تاکتیک برای مدیریت، مستلزم تخصیص دادن نتایج مثبت سازمانی به عوامل درونی و اختصاص دادن نتایج منفی سازمانی به عوامل بیرونی است (داوید و همکاران، ۲۰۰۷).

بیشتر و پیچیده‌تر شدن میزان گزارش‌های توضیحی (یادداشت‌های همراه، گزارش فعالیت هیئت‌مدیره و...) در سال‌های اخیر، در عین حال که فرصت ارائه اطلاعات مفصل درباره ارزش آفرینی و چشم‌انداز آتی شرکت‌ها را فراهم می‌کند تا از آن طریق سودمندی تصمیم‌گیری‌ها را افزایش دهند، زمینه را نیز برای مدیران به‌منظور اعمال مدیریت ادراک فراهم کرده است. دیویس و برنان^۴، با بررسی گزیده‌ای از گزارش سالانه شرکت انرون درست قبل از ورشکستگی آن، به عبارتهایی برخورد کرد که نشان‌دهنده جانبداری مثبت از وضعیت انرون دارد و ثابت می‌کند درباره شرکت انرون، رفتار فرصت‌طلبانه مدیر با هدف انحراف ادراک استفاده‌کنندگان

1 Baginski, S. P., Hassell, J. M. and Kimbrough, M. D

2 Davis, D. M, Brennan, N. M

3 Stanton, P., Stanton, J. & Pires, G

4 Davis, D. M, Brennan, N. M

گزارش‌های مالی در خصوص دستاوردهای شرکت به جای تلاش برای فراهم‌آوردن اطلاعات تکمیلی مفید وجود داشته است. شرکت خدمات حرفه‌ای و حسابرسی دلویت دریافت گزارش‌های شرکت انرون از زمانی که وضعیت مالی شرکت شروع به بدتر شدن کرده بود، به‌طور فزاینده‌ای مبهم و پیچیده شد. این یافته‌ها نشان می‌دهد انرون تحت شرایطی که اعداد و ارقام حسابداری چیز دیگری را نشان می‌دادند، با استفاده از (لحن زبان گزارشگری مالی) به مدیریت ادراک پرداخته است.

بر اساس آنچه در خصوص دیدگاه‌های مطرح در حوزه انگیزه‌های موارد افشا در گزارش‌های توضیحی مدیران (لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی) مطرح شد، نمونه‌هایی از دیدگاه رفتار فرصت‌طلبانه در قالب مدیریت ادراک به‌صورت دستکاری سود و تقلب در حوزه حسابداری وجود دارد. حال بنابر آنچه در بالا مطرح گردید این تحقیق در پی ارزیابی تاثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها می باشد.

پیشینه پژوهش

چان هسی و همکاران^۱ (۲۰۲۰) به بررسی ارتباط میان خوانایی گزارش تحلیل گران و بازده سهام شرکت ها در بازار سرمایه چین پرداختند. با بهره گیری از مدل های رگرسیون چند متغیره نتایج حاکی از آن است که خوانایی گزارش های تحلیل گران سبب کاهش عدم اطمینان پیش بینی سود و افزایش قیمت سهام می شود. لاگران و مک دونالد^۲ (۲۰۱۹) بیان داشتند برخی از مدیران با پیچیده تر نمودن گزارش های سالانه، اقدام به پنهان ساختن سود شرکت می نمایند. علاوه براین، بر اساس رویکرد مدیریت سود فرصت طلبانه، شرکت های دارای مدیریت سود، گزارش های مالی پیچیده تری منتشر می کنند تا بدین طریق، رفتار فرصت طلبانه مدیران را پنهان نموده و امکان شناسایی آن توسط سرمایه گذاران، تحلیلگران مالی و سایر نهادهای قانونی را کاهش دهند.

آجینا و همکاران^۳ (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین مدیریت سود و خوانایی گزارش های مالی سالانه شرکت ها پرداختند. یافته های تحقیق نشان داد که بین مدیریت سود و خوانایی گزارش های مالی شرکت ها رابطه منفی معناداری وجود دارد.

فانگ و همکاران^۴ (۲۰۱۷) در پژوهش خود با عنوان تأثیر خوانایی گزارش های سالانه بر هزینه بدهی و با انتخاب نمونه ای از شرکت های آمریکایی دریافتند که شرکت های دارای گزارش های مالی پیچیده تر، طی سال های ۱۹۹۴-۲۰۰۷ هزینه بدهی بیشتری را نیز متحمل می شوند.

1 Chia-Chun Hsieh., Kai Wai Hui., Yao Zhang

2 Loughran T., McDonald B

3 Ajina A., Danielle S., Lakhal

4 Fang, Xiaohua. Yutao Li., Baohua Xin, Wenjun Zhang

یاتریدیس^۱ (۲۰۱۶) به بررسی این مسئله پرداخت که آیا منفی‌نگری در زبان گزارشگری مالی در صورت‌های مالی، موجب محدود شدن فرصت‌طلبی مدیران می‌شود. نتایج پژوهش وی نشان داد میزان استفاده از زبان منفی‌نگرانه در گزارش‌های شرکت‌هایی بیشتر است که دستکاری سود آنها پایین‌تر و اهرم بالاتری دارند. ناکاشیما و زیبرت^۲ (۲۰۱۶) به بررسی ارتباط بین لحن مدیران اجرایی و تغییرات در مدیریت سود و کیفیت سود شرکت‌های بورسی در ژاپن پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد ارتباط معناداری بین لحن بالای مدیران اجرایی و مدیریت سود و کیفیت سود وجود دارد.

ریلی^۳ (۲۰۱۱) به بررسی نقش زبان مورد استفاده مدیران در انتشار اطلاعات مربوط به سودهای شرکتی پرداخت. نتایج نشان داد درصد مدیرانی که از اطلاعات مثبت استفاده می‌کنند، کمی بیشتر از درصد مدیرانی است که از اطلاعات منفی استفاده می‌کنند. با توجه به تمرکز سرمایه‌گذاران به گزارش‌های مالی، مدیران با دستکاری اطلاعات زبان مورد استفاده در گزارش‌ها، تأثیر چشمگیری در تصمیم‌گیری آنها ایجاد و میزان سود شرکتی را دستخوش تغییرات چشمگیری می‌کنند.

تتلاک و همکاران^۴ (۲۰۰۸) به ارزیابی این امر پرداختند که چگونه یک معیار کمی ساده مربوط به زبان برای پیش‌بینی عایدات حسابداری یک شرکت و بازده‌های سهام آن استفاده می‌شود. آنها از واژگان منفی در طبقه‌بندی مربوط به دیکشنری هاروارد (IV-4) و برنامه تحلیل محتوا برای اندازه‌گیری اطلاعات کیفی استفاده کردند. نتایج حاصل از پژوهش آنها نشان داد که: (۱) کسری از واژگان منفی استفاده‌شده در اخبار منتشره خاص شرکت، عایدات پایینی را برای آن پیش‌بینی می‌کنند، (۲) قیمت‌های سهام شرکت نیز واکنشی کمتر از حد مورد انتظار به اطلاعات گنج‌انیده‌شده در قالب واژگان منفی نشان می‌دهند و (۳) قابلیت پیش‌بینی سودها و بازده از طریق واژگان منفی، در مواردی قوی‌تر است که بر عوامل بنیادی شرکت متمرکز هستند.

ریاحی نژاد و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی تأثیر فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد آینده‌گرایی، تساوی جنسیتی، قاطعیت، جمع‌گرایی برون‌گروهی، جمع‌گرایی درون‌گروهی و نوع دوستی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش‌های مالی تأثیر دارد. اثر متغیر کنترلی اندازه شرکت مثبت و غیر معنادار و اهرم مالی مثبت و معنادار بوده است.

گیلانی نیا و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر تشویش مالی بنگاه‌های انتفاعی بر کیفیت گزارشگری مالی و تلاطم سود پرداختند. نتایج آزمون معناداری ضرایب بر اساس معادله‌های رگرسیون برازش شده، به طور خلاصه حاکی از وجود ارتباط منفی و معنیدار بین تشویش مالی بنگاه‌های انتفاعی و گزارشگری مالی ضعیف و عدم وجود ارتباط معنی‌دار بین تشویش مالی بنگاه‌های انتفاعی با تلاطم سود می‌باشد.

1 Iatridis, G. E

2 Nacashima, M. and D, Zibart

3 Riley, T. J

4 Tetlock, P. C., Saar-Tsechansky, M. & Macskassy, S

ناظمی اردکانی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت پرداختند. بر اساس نتایج پژوهش، درصد گزارشگری مالی اینترنتی و درصد اقلام محتوایی گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد، ولی درصد اقلام نحوه ارائه گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت تأثیری ندارد.

مازویی (۱۳۹۷) به تبیین نقش حسابداری مدیریت در فرآیندهای کارآفرینی با تأکید بر مفهوم ارزش آفرینی پرداختند. با مطالعه‌ی این مقاله خواهیم دید که علاوه بر وجود ارزش و نظام ارزشی که لازمه‌ی خلق شرکت‌ها و سازمانهای اقتصادی می‌باشد، در فضای رقابتی کنونی ارزش آفرینی و مدیریت مبتنی بر ارزش، ضامن بقا، تداوم و رسیدن به اهداف غایی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی کارآفرین است.

نقش بندی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که بین دو معیار هورمون تستسترون و شاخص پاداش نقدی با اقلام تعهدی اختیاری رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بین دو معیار هورمون تستسترون و شاخص پاداش نقدی با کیفیت اقلام تعهدی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بین دو معیار هورمون تستسترون و شاخص پاداش نقدی با هزینه‌های اقلام تعهدی غیرعادی رابطه منفی معناداری وجود دارد.

صفری گرایلی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده وجود رابطه منفی بین مدیریت سود با خوانایی گزارشگری مالی شرکت‌هاست. به عبارتی، اعمال مدیریت سود، موجب کاهش خوانایی گزارشگری مالی می‌شود.

نظری و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر ساخت زبان گزارش‌های مالی بر میزان تمایل به سرمایه‌گذاری پرداختند. براساس نتایج پژوهش، به‌طور کلی ساخت زبان به‌تنهایی تأثیری بر میزان تمایل به سرمایه‌گذاری ندارد و با افزایش فاصله روانی، تأثیر ساخت زبان بر تمایل به سرمایه‌گذاری تغییر نمی‌کند.

رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۱) به ارزیابی تأثیر رویکردهای قضاوتی و شناختی زبان در گزارش‌های توضیحی حسابداری پرداختند. آنها اقدام به تهیه یک پرسشنامه فرآزمایشی کردند و به این نتایج دست یافتند: (۱) عینی‌بودن زبان شرط اصلی برای صراحت آن نیست، (۲) افزایش صراحت زبان تأثیر معناداری بر رفتارهای قضاوتی و شناختی سرمایه‌گذاران دارد؛ (۳) در صورتی که اطلاعات عینی به‌صورت غیرصریح ارائه شده باشد، تأثیر معناداری بر قضاوت‌های سرمایه‌گذاران نخواهد داشت.

۴- فرضیه‌های پژوهش

- ۱) لحن گزارشگری مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد.
- ۲) خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد.

۵- روش پژوهش

با توجه به تقسیم‌بندی علمی از نظر هدف این پژوهش، از نوع پژوهش کاربردی و از آنجا که موضوع این پژوهش ارزیابی تاثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران است، لذا می‌توان این پژوهش را در زمره پژوهش‌های توصیفی قرار داد. از نظر تئوریک جزء پژوهش‌های اثباتی و از منظر استدلال نیز جزء قیاسی- استقرایی است. همچنین، روش شناسی پژوهش از نوع پس‌رویدادی می‌باشد، بدین معنی که پژوهش بر اساس اطلاعات گذشته انجام می‌شود. اطلاعات مورد استفاده در این پژوهش از صورتهای مالی و یادداشت‌های پیوست صورتهای مالی و همچنین از اطلاعات اولیه تابلوی بورس (گردآوری شده در نرم افزار ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی اداره آمار شرکت بورس) استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ می‌باشند. بررسی انتخاب حجم نمونه از نمونه‌گیری سیستماتیک یا هدفمند به روش حذفی با در نظر گرفتن شرایط زیر استفاده شد:

سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد، حداقل شش سال بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ در بورس اوراق بهادار تهران بوده باشند، صورتهای مالی آن‌ها در دسترس باشد، اطلاعات مورد نیاز برای اندازه‌گیری متغیرهای این تحقیق را افشا نموده باشند و در نهایت با توجه به شرایط در نظر گرفته شده تعداد ۱۱۲ شرکت به عنوان نمونه آماری برگزیده شدند.

۱-۵- مدل و متغیرهای پژوهش

برای بررسی تاثیر لحن گزارشگری مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها از مدل شماره (۱) به صورت زیر استفاده شده است:

مدل (۱)

$$Value_{it} = \beta_0 + \beta_1 NETOPT_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Age_{it} + \varepsilon_{it}$$

Value = ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها (برای اندازه‌گیری این متغیر به پیروی از لینگ و همکاران^۱ ۲۰۱۸ از متغیر MTB (ارزش بازار به ارزش دفتری شرکتها) استفاده شده است).

NETOPT = اختلاف تعداد کلمات خوش‌بینانه (کلمات مثبت) و کلمات بدبینانه (کلمات منفی) به پیروی از داویس و همکاران (۲۰۰۶). بر این اساس هر چه عدد بزرگتر باشد، لحن خوشبینانه‌تر و هر چه عدد کوچکتر باشد، لحن بدبینانه‌تر خواهد بود.

لحن گزارشگری مالی

لحن متغیری است که شاخصی برای زبان گزارشگری مالی در گزارش سالانه است. تجزیه و تحلیل‌ها نیازمند استفاده از ابزار لحن خوش‌بینانه و بدبینانه در نمونه‌هاست. برای به‌دست‌آوردن سطوح نظام‌مند لحن خوش‌بینانه و بدبینانه، از واژه‌هایی استفاده شده است که به‌طور گسترده در تجزیه و تحلیل گفتمان روایت از جمله، سخنرانی‌های سیاست‌مداران، سخنرانی‌های سیاست‌گذاران، گزارش‌های سالانه به سهامداران و دیگر ارتباطات کسب و کار کاربرد دارد. تحلیل‌ها با فهرستی از واژه‌های موجود ساخته‌شده برای تجزیه و تحلیل متن و محتوا انجام شده است. این فهرست از واژه‌ها مبتنی بر نظریه زبانی است که در پژوهش‌های دانشگاهی در زمینه‌های کاربردی به‌طور گسترده‌تر استفاده می‌شود (داویس و همکاران^۱، ۲۰۱۲). سه فهرست از واژه‌ها به‌عنوان «بدبینانه»، برچسب «سرزنش»، «سختی» و «انکار» و سه فهرست از واژه‌ها به‌عنوان «خوش‌بینانه»، برچسب «با ارزش»، «رضایت‌مندی» و «فکر خوب»، ملاک تشخیص لحن گزارشگری مالی در نظر گرفته شده که در نگاره (۱) و نگاره (۲) ذکر شده است. واژه‌های به‌کار رفته در تشخیص لحن خوش‌بینانه و بدبینانه، ترجمه‌ای از فهرست واژه‌های به‌کار رفته در نرم‌افزار تجزیه و تحلیل متن و محتوای دیکشن ۵ است که اغلب در گفتمان معاصر آمریکا استفاده می‌شود (داویس و همکاران، ۲۰۱۲). با توجه به اینکه واژه‌های به‌کار رفته در تشخیص لحن بدبینانه و خوش‌بینانه، برای شناسایی جنبه‌های ظریف زبان طراحی شده است؛ بنابراین، با نهایت دقت و با بهره‌گیری از استادان زبان، اقدام به ترجمه این واژه‌ها شد. لازم به ذکر است پس از بررسی گزارش‌های توضیحی حسابداری از جمله گزارش‌های سالانه هیئت‌مدیره شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مشاهده شد، این واژه‌ها به‌طور گسترده‌ای استفاده شده‌اند.

با توجه به نبودن نرم‌افزاری که بتواند متون فارسی به فرمت PDF را تحلیل و تعداد و نوع کلمات مورد نیاز را استخراج کند، به مطالعه گزارش‌های سالانه هیئت‌مدیره شرکتها اقدام و با شمارش دستی، تعداد واژه‌های بدبینانه، خوش‌بینانه و کل واژه‌های هر گزارش استخراج خواهد شد. سپس تعداد واژه‌های بدبینانه و خوش‌بینانه در هر گزارش به‌طور جداگانه بر تعداد کل واژه‌ها تقسیم شده و نسبت‌هایی به‌دست می‌آید. طبق روش فلدمن و همکاران^۲، داویس و تاماسوییت^۳ در گزارش‌های توضیحی حسابداری، هرگاه نسبت واژه‌های بدبینانه بر تعداد کل واژه‌ها، بیشتر از نسبت واژه‌های خوش‌بینانه بر کل واژه‌ها باشد، لحن گزارش، بدبینانه خواهد بود و برعکس. با توجه به اینکه لحن بدبینانه گزارشگری مالی، از قابلیت اتکا برخوردار است و بدون سوگیری خاصی بیان می‌شود و همچنین، مدیران با استفاده از لحن بدبینانه، اطلاعات مربوطتر و آینده‌نگرتری در گزارش‌های سالانه افشا می‌کنند، از لحن بدبینانه در الگوی آزمون فرضیه‌ها استفاده شد.

1 Davis, A., J. Piger and L. Sedor

2 Feldman, R., S. Govindaraj, J. Livnat and B. Segal

3 Davis, A. and I. Tama-Sweet

جدول ۱- فهرست واژه‌های مرتبط با لحن بدبینانه

فهرست واژه‌های سرزنش	
تعریف	تعریف
اصطلاحاتی که مشخص‌کننده عدم تناسب اجتماعی و شر هستند. صفاتی که توصیف‌کننده موقعیت‌های ناگوار و نوسانات غیرمنتظره هستند که شامل سیاه‌نمایی‌های آشکار نیز می‌شود.	اصطلاحاتی که مشخص‌کننده عدم تناسب اجتماعی و شر هستند. صفاتی که توصیف‌کننده موقعیت‌های ناگوار و نوسانات غیرمنتظره هستند که شامل سیاه‌نمایی‌های آشکار نیز می‌شود.
فهرست واژه‌های مرتبط با سختی	
تعریف	تعریف
شامل بلاهای طبیعی، اقدامات خصمانه و رفتارهای انسانی توبیخی و سرزنش‌بار و همچنین، نتایج ناخوشایند سیاسی و نیز ترس طبیعی انسان و عدم‌صلاحیت نیروی انسانی است.	شامل بلاهای طبیعی، اقدامات خصمانه و رفتارهای انسانی توبیخی و سرزنش‌بار و همچنین، نتایج ناخوشایند سیاسی و نیز ترس طبیعی انسان و عدم‌صلاحیت نیروی انسانی است.
فهرست واژه‌های مرتبط با انکار، عدم‌پذیرش و رد کردن	
تعریف	تعریف
واژه‌هایی با کارکرد منفی و واژه‌هایی که مشخص‌کننده مجموعه‌های تهی (پوچ) هستند.	واژه‌هایی با کارکرد منفی و واژه‌هایی که مشخص‌کننده مجموعه‌های تهی (پوچ) هستند.

جدول ۲- فهرست واژه‌های مرتبط با لحن خوش‌بینانه

فهرست واژه‌های با ارزش (تمجید)	
واژه‌های نمونه	تعریف
بهترین، بهتر، توانا، مطلوب، خوب، عالی، مهم، مثبت، سودآور، قوی، موفق	تأیید برخی از افراد، گروه‌ها و یا نهاد انتزاعی که شامل واژه‌های مجزاکننده کیفیت‌های اجتماعی، کیفیت فیزیکی، کیفیت فکری، کیفیت کارآفرینی و کیفیت اخلاقی مهم است. همه اصطلاحات در این فرهنگ لغت، صفت هستند.
فهرست واژه‌های رضایت‌مندی	
واژه‌های نمونه	تعریف
تحسین، جشن گرفتن، راحت، اعتماد به نفس، خوشحال، لذت‌بردن، شور و شوق، هیجان‌زده، خوشحال، راضی	واژه‌های مرتبط با حالت‌های مثبت اثربخش (عاطفی)، با لحظه‌های لذت‌آور و تفریحات لذت‌بخش یا با واژه‌های مرتبط با موفقیت، تمامی واژه‌ها در حیطه پرورشی هستند.

فهرست واژه‌های فکر خوب	
واژه‌های نمونه	تعریف
تعهد، فداکاری، بهبود، وفاداری، بهره‌وری، پیشرفت، کیفیت	فضایی که شایسته احترام جهانی هستند، بیشتر اصطلاحاتی هستند که مجزاکننده کیفیت‌های اخلاقی مطلوب و همین‌طور خصوصیت‌های شخصی مؤثر. ایده‌آل‌های اجتماعی و سیاسی نیز شامل این واژه‌ها هستند.

Size = اندازه شرکت (برابر است با لگاریتم طبیعی کل داراییهای شرکت)

LEV = نسبت بدهی (کل بدهی تقسیم بر کل دارایی‌ها)

Age = عمر شرکت (لگاریتم طبیعی عمر شرکت)

برای بررسی تاثیر خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها از مدل رگرسیونی شماره (۲) به صورت استفاده شده است:

مدل (۲)

$$Value_{it} = \beta_0 + \beta_1 FOG_{it} + \beta_2 IND LENGTH_{it} + \beta_3 Size_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 Age_{it} + \varepsilon_{it}$$

خوانایی صورتهای مالی: برای اندازه گیری خوانایی صورتهای مالی مطابق با پژوهش یو و ژانگ (۲۰۰۹)، لاورنس (۲۰۱۳)، آجینا و همکاران (۲۰۱۶) و فخاری نیا و دیانی (۱۳۸۱) از دو شاخص زیر که روایی و اعتبار آن برای سنجش خوانایی متون فارسی توسط برخی محققان داخلی نظیر فضل الهی (۱۳۸۹) و دیانی (۱۳۷۹) مورد تائید قرار گرفت، استفاده شده است. شاخص اول خوانایی گزارشگری مالی، شاخص فوگ (FOG IND) است که تابعی از دو متغیر طول جمله (بر حسب کلمات) و کلمات پیچیده (تعریف شده به صورت تعداد کلمات با سه یا چند بخش) است که به صورت زیر محاسبه می شود:

$$\text{میانگین تعداد کلمات در هر جمله} + \text{درصد کلمات پیچیده} \times 0.4 = \text{شاخص فوگ}$$

فرایند و نحوه تعیین سطح خوانایی گزارش های مالی در شاخص فوق به ترتیب زیر است:

- انتخاب یک نمونه یک صد کلمه ای از ابتدا، یک نمونه یک صد کلمه از وسط، و یک نمونه یکصد کلمه ای از اواخر گزارش به صورت تصادفی.
- شمارش تعداد جملات هر یک از نمونه ها.
- مشخص کردن متوسط طول جملات از طریق تقسیم تعداد کلمات به تعداد جملات کامل هر نمونه یک صد کلمه ای؛

- ۴) شمارش تعداد کلمات سه هجایی و بیش از سه هجایی موجود (کلمات پیچیده) در هر کدام از متون یک صد کلمه ای؛
- ۵) جمع کردن تعداد کلمات پیچیده با تعداد متوسط کلمات در جملات
- ۶) ضرب کردن حاصل جمع تعداد کلمات دشوار و متوسط کلمات در جملات با عدد ثابت ۰.۴
- ۷) انجام محاسبات بندهای ۴، ۵ و ۶ برای دو نمونه یک صد کلمه ای دیگر؛
- ۸) محاسبه میانگین نتایج هر سه نمونه از طریق جمع کردن و تقسیم به تعداد (فضل الهی، ۱۳۸۹)
- رابطه بین شاخص فوگ و سطح خوانایی بدین شرح است که: $FOG \geq 18$ یعنی متن قابل خواندن نبوده و بسیار پیچیده است؛ ۱۴-۱۸ (متن سخت)؛ ۱۲-۱۴ (متن مناسب)؛ ۱۰-۱۲ (متن قابل قبول) و ۸-۱۰ (متن آسان) است.
- دومین شاخص خوانایی گزارشگری مالی، شاخص طول متن بوده (IND LENGTH) که به صورت زیر محاسبه می شود:

(تعداد کلمات متن) = Ln = شاخص طول متن

از آنجاکه مقادیر بیشتر شاخص های فوق، بیانگر میزان خوانایی کمتر گزارش های مالی است لذا هر یک از شاخص های محاسبه شده مذکور در عدد منفی یک (-۱) ضرب می شود، تا معیار مستقیمی از شاخص خوانایی گزارشگری مالی به دست آید.

۶- یافته های پژوهش

انجام آزمون فرضیه ها، مستلزم برقراری فرض های مانا بودن متغیرهای تحقیق، همسانی واریانس و عدم خود همبستگی است. زیرا در صورت عدم برقراری، نتایج بدست آمده قابلیت اتکا ندارند و این امر موجب استنتاج های غلط می شود. پس از اطمینان از برقراری فروض رگرسیون به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته شده است.

جدول ۳ نتایج آزمون مانایی متغیرها

احتمال	آماره	علامت اختصاری	احتمال	آماره	علامت اختصاری
۰.۰۰۰	۸۶.۳۶۵۲	Value	۰.۰۰۰	۱۸۵.۳۲۱	NETOPT
۰.۰۰۰	۹۱.۳۶۵۲	FOG	۰.۰۰۰	۷۵.۸۵۴۲	Age
۰.۰۰۰	۹۶.۳۲۶۵	INDLENGTH	۰.۰۰۰	۹۵.۶۳۵۲	LEV
			۰.۰۰۰	۸۷.۲۲۲۵	SIZE

منبع: یافته های پژوهشگر

همان طور که در جدول ۳ نمایان است کلیه متغیرهای تحقیق در آزمون ریشه واحد کوچکتر از ۰/۰۵ است که نشان دهنده این است که متغیرها مانا هستند. این بدان معنی است که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سالهای مختلف ثابت بوده است. در نتیجه استفاده از این متغیرها در مدل باعث به وجود آمدن نتایج کاذب نمی شود.

جدول ۴ نتایج آزمون عامل افزایش واریانس

مقدار VIF	نماد متغیر	مقدار VIF	نماد متغیر
۱.۰۵۱۳۳۷	FOG	۱.۰۶۱۲۵۷	NETOPT
۱.۷۴۰۵۲۰	INDLENGTH	۱.۷۴۳۱۲۵	Size
۱.۲۶۹۰۷۷	Size	۱.۲۷۵۰۶۷	LEV
۱.۰۲۰۶۴۷	LEV	۱.۰۲۱۵۴۰	Age
۱.۱۱۳۵۲۷	Age		

منبع: یافته های پژوهشگر

همانطور که در جدول ۴ نتایج ارائه شده است برای کلیه متغیرها مقادیر بدست آمده زیر ۵ هستند بنابراین هم خطی بین متغیرها وجود ندارد و تخمین رگرسیون به دست آمده معتبر است.

جدول ۵ نتایج آزمون ناهمسانی واریانسها

نتیجه	p-value	مقدار آماره	مدل
عدم وجود ناهمسانی واریانس	۰.۱۰۴۷	۱.۶۶۰	مدل ۱
عدم وجود ناهمسانی واریانس	۰.۱۰۲۱	۱.۶۸۰	مدل ۲

منبع: یافته های پژوهشگر

در ادامه جهت پرهیز از نادیده گرفتن نقض فرض همسانی واریانس و رخداد نتایج کاذب ممکن در روند تخمین، لازم است که از روش مناسب برای تشخیص وجود یا عدم وجود ناهمسانی واریانس با آزمون معتبر استفاده شود. برای این منظور از آزمون براش-پاگان با فرض صفر مبنی بر عدم وجود ناهمسانی واریانس جملات باقی مانده استفاده شد.

نتایج به دست آمده از این آزمون که در جدول ۶ منعکس شده حاکی از تایید فرض صفر مبنی بر همسانی واریانسها برای مدل است، لذا در مدل مشکل ناهمسانی واریانس وجود ندارد ($p > 0.05$).

آزمون فرضیه‌ها

سطح معنی داری آماره f برای فرضیه اول تحقیق کمتر از پنج صدم می باشد بنابراین فرضیه اول تحقیق تایید می گردد و با توجه به اینکه مقدار آماره t مربوط به لحن گزارشگری مالی ۱۰.۲۳۶ می باشد و سطح معنی داری مربوط به متغیرهای مستقل کمتر از ۰/۰۵ می باشد. همچنین با توجه به آماره t چنین می توان بیان داشت که لحن گزارشگری مالی با ارزش آفرینی شرکتها دارای رابطه معنی داری به صورت مستقیم می باشد و این رابطه بدان مفهوم می باشد که بهبود وضعیت لحن گزارشگری مالی باعث افزایش ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران خواهد شد .

جدول ۶ نتایج آزمون فرضیه اول تحقیق

متغیرها	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره آزمون t	احتمال آزمون t
NETOPT	۰.۰۸۰۲۸۵	۰.۰۰۷۸۴۳	۱۰.۲۳۶۵۴	۰.۰۰۰
Size	۰.۱۴۶۶۸۳	۰.۰۵۵۱۵۴	۲.۶۵۹۵۱۷	۰.۰۰۸
LEV	۰.۴۶۶۵۷۲	۰.۰۴۷۰۲۶	۹.۹۲۱۶۰۶	۰.۰۰۰
Age	۰.۶۴۸۴۹۱	۰.۰۸۰۸۶۱	۸.۰۱۹۸۴۵	۰.۰۰۰
C	۷.۹۱۲۵۱	۱.۰۷۷۶۹۶	۷.۳۴۲۰۶	۰.۰۰۰
ضریب تعیین	۰.۶۴۸۶۶	معیار دوربین واتسون		۲.۰۴۹۳۳۲
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۶۲۷۱۸۱			
آماره F فیشر	۹۸.۳۸۹۸۶			
احتمال F فیشر	۰.۰۰۰			

منبع: یافته های پژوهشگر

جدول ۷ نتایج آزمون فرضیه دوم تحقیق

متغیرها	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره آزمون t	احتمال آزمون t
FOG	۰.۷۵۶۸۷۵	۰.۰۷۸۴۰۷	۹.۶۵۳۱۵۴	۰.۰۰۰
INDLENGTH	۰.۲۴۵۹۰۷	۰.۰۵۵۱۱۵	۴.۴۶۱۷۰۷	۰.۰۰۰
Size	۰.۱۴۹۷۴۴	۰.۰۳۲۰۴۶	۴.۶۷۲۷۱۶	۰.۰۰۰
LEV	۰.۵۱۸۱۳۱	۰.۰۵۴۸۷۶	۹.۴۴۱۸۷۳	۰.۰۰۰
Age	۰.۵۲۴۸۲۲	۰.۰۵۳۴۳۵	۹.۸۲۱۷۶۱	۰.۰۰۰
C	۷.۹۱۵۴۱۲	۱.۰۷۹۰۰۲	۷.۳۳۵۸۶۳	۰.۰۰۰
ضریب تعیین	۰.۵۷۵۴۱۲	معیار دوربین واتسون		۲.۰۴۸۸۷۱
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۵۴۵۲۱۷			

متغیرها	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره آزمون t	احتمال آزمون t
فیشر F آماره	۱۰۱.۶۵۳۲			
فیشر F احتمال	۰.۰۰۰			

منبع: یافته های پژوهشگر

سطح معنی داری آماره f برای فرضیه دوم تحقیق کمتر از پنج صدم می باشد بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می گردد و با توجه به اینکه مقدار آماره t مربوط به خوانایی صورتهای مالی ۹.۶۵۳ و ۴.۴۶۱ می باشد و سطح معنی داری مربوط به متغیرهای مستقل کمتر از ۰/۰۵ می باشد. همچنین با توجه به آماره t چنین می توان بیان داشت که خوانایی صورتهای مالی باعث افزایش ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران گردیده است.

۷- بحث و نتیجه گیری

اهداف گزارشگری مالی، از نیازها و خواسته های اطلاعاتی استفاده کنندگان برون سازمانی سرچشمه می گیرد. گزارشگری مالی، اطلاعات خاص یک شرکت را از دیدگاه مدیریت دسته بندی می کند و آن را به صورت معیندار برای استفاده کنندگان ارائه مینماید و سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان بالقوه و مشاوران آنها از آن به عنوان مبنا و اساسی برای تصمیم گیری جهت تخصیص سرمایه استفاده می کنند (حساسی یگانه و همکاران، ۱۴۰۰).

گزارشگری مالی یکی از مهمترین فرآورده های سیستم حسابداری است که از اهداف عمده آن، فراهم آوردن اطلاعات لازم برای تصمیم گیری اقتصادی استفاده کنندگان در خصوص ارزیابی عملکرد و توانایی سودآوری بنگاه اقتصادی است. شرط لازم برای دستیابی به این هدف، اندازه گیری و ارائه اطلاعات، به نحوی است که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های آتی بنگاه اقتصادی مؤثر افتد. مدیران، تحلیلگران و سرمایه گذاران بیشترین توجه خود را به سود گزارش شده شرکتها اختصاص داده اند. مدیران، از حفظ روند رو به رشد سود منتفع می شوند، زیرا پاداش آنها به میزان سود شرکتها بستگی دارد. تحلیلگران مالی نیز درگیر تجارت پردازش و تفسیر اطلاعات هستند (نیکبخت و همکاران، ۱۳۹۹).

نتایج نشان حاصل شده از آزمون فرضیه های تحقیق نشان داد که:

- ۱) لحن گزارشگری مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد.
  - ۲) خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد.
- نتایج حاصل شده از تحقیق چان هسی و همکاران (۲۰۲۰) که به بررسی ارتباط میان خوانایی گزارش تحلیلگران و بازده سهام شرکتها در بازار سرمایه چین پرداختند. و نتایج حاکی از آن است که خوانایی گزارش

های تحلیل گران سبب کاهش عدم اطمینان پیش بینی سود و افزایش قیمت سهام می شود همراستا با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد.

نتایج حاصل شده از تحقیق یاتریدیس (۲۰۱۶) که به بررسی این مسئله پرداخت که آیا منفی نگری در زبان گزارشگری مالی در صورتهای مالی، موجب محدود شدن فرصت طلبی مدیران می شود. و نتایج پژوهش وی نشان داد میزان استفاده از زبان منفی نگرانه در گزارشهای شرکت های بیشتری است که دستکاری سود آنها پایین تر و اهرم بالاتری دارند همسو با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد.

نتایج حاصل شده از تحقیق ریلی و همکاران (۲۰۱۴) که به بررسی الگوهای استفاده از زبان در مبانی حسابداری و اثر آنها بر قضاوت و تصمیم گیری در زمینه سرمایه گذاری پرداختند. و نتایج نشان داد که الگوهای استفاده از زبان منفی در مبانی حسابداری موجب کاهش سرمایه گذاری و برعکس، الگوهای استفاده از زبان مثبت در گزارشگری مالی، موجب ارتقای عملکرد سرمایه گذاران می شود همراستا با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد.

نتایج حاصل شده از تحقیق تتلاک و همکاران (۲۰۰۸) به ارزیابی این امر پرداختند که چگونه یک معیار کمی ساده مربوط به زبان برای پیش بینی عایدات حسابداری یک شرکت و بازده های سهام آن استفاده می شود. آنها از واژگان منفی در طبقه بندی مربوط به دیکشنری هاروارد (IV-4) و برنامه تحلیل محتوا برای اندازه گیری اطلاعات کیفی استفاده کردند. نتایج حاصل از پژوهش آنها نشان داد که: (۱) کسری از واژگان منفی استفاده شده در اخبار منتشره خاص شرکت، عایدات پایینی را برای آن پیش بینی می کنند، (۲) قیمت های سهام شرکت نیز واکنشی کمتر از حد مورد انتظار به اطلاعات گنجانیده شده در قالب واژگان منفی نشان می دهند و (۳) قابلیت پیش بینی سودها و بازده از طریق واژگان منفی، در مواردی قوی تر است که بر عوامل بنیادی شرکت متمرکز هستند که این نتایج همسو با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد.

نتایج حاصل شده از تحقیق ناظمی اردکانی و همکاران (۱۳۹۸) که به بررسی تأثیر گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکتها پرداختند و بر اساس نتایج پژوهش، درصد گزارشگری مالی اینترنتی و درصد اقلام محتوایی گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت تأثیر مثبت و معنی داری دارد، ولی درصد اقلام نحوه ارائه گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت تأثیری ندارد همراستا با نتایج حاصل شده از این تحقیق می باشد. بر اساس مفاهیم نظری گزارشگری مالی، محصول نهایی فرایند حسابداری ارائه اطلاعات مفید به طیف گستردهای از استفاده کنندگان برای کمک به تصمیم گیری است. استفاده کنندگان صورت های مالی، به خصوص سرمایه گذاران، برای تأمین نیازهای اطلاعاتی و تصمیم گیری صحیح، اطلاعات ارائه شده توسط شرکتها را ارزیابی میکنند. اگر قرار باشد این اطلاعات در تصمیم گیری مفید واقع شود، آنان باید قادر به درک آن باشند. این موضوع تا حدی مهم است که برخی از آن به عنوان پل ارتباطی بین استفاده کنندگان و تصمیم گیری مفید یاد کرده اند. به عبارت دیگر تا زمانی که اطلاعات درک نشود، توانایی استفاده بعدی از آن نیز وجود نخواهد داشت. یکی از عوامل مهم برای دستیابی به اطلاعات قابل فهم این است که شخص هنگام

مطالعه، بتواند به درستی آن را بخواند و اطلاعات آن را به راحتی پردازش کند. بهتر آن است که بیان داشت اطلاعات مالی ارائه شده باید دارای لحن گزارشگری مالی مناسب باشند از خوانایی کافی بهره ندهند و مهمتر از همه باید دارای قابلیت اعتماد بالایی باشند. امروزه مباحث مرتبط با پیچیدگی گزارشگری مالی در دنیا برای استاندارد گذاران بین المللی اهمیت فزاینده ای یافته است. مدیران انگیزه دارند تا در شرایط بد، گزارش های خود را پیچیده تر و طولانی تر ارائه دهند، زیرا ممکن است بازار به اطلاعاتی که به شکل پیچیده ای ارائه شده با تاخیر واکنش نشان دهد و در نهایت بتوانند ارزش بازار سهام شرکتها را در سطح بالاتری حفظ نمایند.

در دهه اخیر، خوانایی متن اطلاعات مالی و حسابداری توجه بسیاری از ناظران بازارهای مالی را به خود جلب کرده است. از آنجاکه برآورده ساختن خصوصیت کیفی قابل فهم بودن تا حدود زیادی به مفهوم لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی وابسته است، درک میزان تأثیری که لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی اطلاعات بر انواع تصمیمات ذینفعان، به خصوص سرمایه گذاران میگذارد بسیار ضروری به نظر میرسد. با این حال، تاکنون پژوهش های تجربی اندکی به بررسی پیامدهای لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی متن اطلاعات مالی پرداخته اند. هدف از پژوهش حاضر، ارزیابی تاثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها است. این پژوهش از جنبه های مختلفی با اهمیت است. نخست اینکه پژوهش حاضر به ارائه مبانی نظری جامعتری در زمینه زبان شناختی منجر شده و امید است که مورداستفاده گستره وسیعی از علاقه مندان به این حوزه قرار گیرد. هدف دوم بررسی این موضوع است که مفهوم لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی تا چه حد میتواند در قضاوتها و حساسیت سرمایه گذاران نسبت به به کارگیری اطلاعات حسابداری نقش داشته باشد و تا چه اندازه بر قیمت سهام آنها تاثیر گذار است. هرچه اهمیت این موضوع پررنگ تر باشد، پیامدهای حاصل از عدم به کارگیری آن نیز عمیق تر خواهد بود. یافته های پژوهش به طور کلی حاکی از وجود رابطه معنادار و مستقیم بین لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی با ارزش آفرینی آنها می باشد نتایج این پژوهش می تواند به غنا بخشیدن مبانی نظری موضوع در ایران و بازار سرمایه به صورت مستقیم و غیرمستقیم کمک کند. به طور خاص، یافته های این پژوهش میتواند ضرورت وضع دستورالعملی مشابه دستورالعمل انگلیسی روان" کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا "توسط سازمان بورس و اوراق بهادار برای کمک به افزایش لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی برای سرمایه گذاران حرفه ای و غیرحرفه ای را برجسته کند. همچنین پیشنهاد میشود، نهادهای ناظر بر بازار سرمایه در راستای تنوع بخشی کانالهای اطلاعاتی غیر از صورت های مالی شرکتها " نظیر افزایش تحلیلگران مالی، مؤسسه های رتبه بندی و غیره، سازوکارهای لازم را توسعه بخشند.

در حال حاضر، حسابداری نقش مهمی را در سیستم اقتصادی ایفا می کند. تصمیم گیری دقیق از جانب اشخاص، شرکت ها، دولت و غیره برای توزیع مناسب و کار آیی منابع مالی امری اجتناب ناپذیر است. برای این گونه تصمیم گیری ها، تصمیم گیرندگان باید اطلاعاتی قابل اتکا در اختیار داشته باشند در واقع، هدف

حسابداری کمک به این تصمیم گیرندگان است. از سوی دیگر، سرمایه گذاری از موارد ضروری و اساسی در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی کشور است. هر شرکتی می تواند یک مسیر برای ارزش آفرینی پیدا کند. مدیران اغلب احساس می کنند اسیر فاکتورهای اقتصاد کلان و انتظارات صنعت شان شده اند. آنها این امر عادی را که در هر صنعتی و برای هر چرخه ای یکسری برنده وجود دارد، نادیده می گیرند. این برنده ها شرکت هایی هستند که نسبت به میانگین آمارهای صنعت، عملکرد بهتری دارند. نقاط شروع مهم هستند، اما تقریباً برای هر نقطه شروعی یک جاده ارزش آفرینی پیش رو قرار دارد. و برای رسیدن به این مهم نیاز به اعتماد سهامداران از اصول اساسی و دارای اهمیت خاص است بنابراین برای اینکه اعتماد سهامداران و سایر فعالان در بازارهای مالی به عملکرد و اطلاعات مالی شرکتها افزایش یابد باید یکسری از فاکتور ها محقق گردند که در این تحقیق به سه فاکتور بسیار مهم و اساسی در رابطه با گزارشات مالی یعنی لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی پرداخته شده و تمرکز اصلی و اساسی این تحقیق بر بررسی اثرات این متغیرها بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها بوده است. نتایج حاصل شده از آزمون فرضیه های تحقیق نشان داد که بهبود در لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورتهای مالی باعث افزایش در میزان ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شده است. آنچه باید در نظر داشت این است که هرچقدر خوانایی گزارشات مالی بیشتر شود و لحن خوش بینانه تری در نگارش گزارشات مالی به کار گرفته شود و همچنین گزارشات مالی دارای اعتبار بیشتری باشند در نهایت منجر به افزایش ارزش آفرینی برای سهامداران شرکتها خواهند شد. و لذا با در نظر داشتن موارد مذکور در بالا بهتر است به معامله در بازار های مالی بپردازند.

پیشنهاد مبتنی بر نتایج حاصل از فرضیه ها:

با توجه به نتایج حاصل شده از فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه " لحن گزارشگری مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد." که مورد تایید واقع گردید پیشنهاد می گردد که لحن گزارشگری مالی را مورد توجه قرار دهند زیرا هرچقدر لحن گزارشگری مالی به سمت بدبینی سیر کند منجر به کاهش ارزش آفرینی شرکتها و یا به عبارت بهتر کاهش ارزش قیمت سهام شرکت نسبت به ارزش دفتری خواهد شد و در نقطه مقابل هرچقدر لحن گزارشگری مالی به سمت خوش بینی میل نماید منجر به افزایش ارزش آفرینی شرکتها شده و در نهایت باعث افزایش ارزش قیمت سهام شرکتها نسبت به ارزش دفتری خواهد شد بنابراین به سهامداران و سایر فعالان در بازار سرمایه پیشنهاد می گردد جهت کسب ارزش بالاتر از سهام خود به دنبال نگهداری و یا خرید سهام شرکتهایی باشند که لحن گزارشگری مالی در آنها خوش بینانه تر باشد و همچنین به مدیران و مشاورین شرکتها توصیه می گردد سعی بر خوش بینانه تر نمودن لحن گزارشگری مالی شرکتها داشته باشند.

با توجه به نتایج حاصل شده از فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه " خوانایی صورتهای مالی بر ارزش آفرینی شرکتها از دیدگاه سهامداران شرکتها تاثیر دارد." که مورد تایید واقع گردید پیشنهاد می گردد که

خوانایی صورتهای مالی را به عنوان یک عامل مهم و موثر بر ارزش آفرینی شرکتها در نظر داشته باشند زیرا نتایج حاصل شده از این تحقیق نشان داد که اگر بر میزان خوانایی صورتهای مالی شرکتها افزوده شود این خوانایی باعث افزایش تمایل خریداران به سهام شرکتها شده و در نهایت منجر به افزایش ارزش سهام شرکتها شده است بنابراین به سهامداران و سایر فعالین بازار سرمایه پیشنهاد می گردد برای کسب بازدهی و ارزش بالاتر از سرمایه گذاری های خود به دنبال خرید و یا نگهداری سهام شرکتهایی باشند که دارای صورتهای مالی با سطح بالاتری از خوانایی گزارشگری مالی می باشند .

فهرست منابع

- بلکویی، احمد ریاحی. (۱۳۹۸). تئوری های حسابداری. ترجمه علی پارسائیان، چاپ سوم، تهران، انتشارات ترمه.
- بنی مهد، بهمن، عربی، مهدی و شیوا حسن پور. (۱۳۹۵). پژوهش های تجربی و روش شناسی در حسابداری، تهران، انتشارات ترمه.
- حساس یگانه، یحیی، توکل نیا، اسماعیل. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط کیفیت گزارشگری مالی و سرمایه گذاری در دارایی های ثابت و نقش تعدیلی فرصت های رشد. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی ۹۷-۱۱۸، ۱۳(۴۹).
- رستمی مازویی، نعمت، (۱۳۹۷) تبیین نقش حسابداری مدیریت در فرآیندهای کارآفرینی با تاکید بر مفهوم ارزش آفرینی، اولین همایش ملی کارآفرینی، چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، رهنمای رودپشتی، فریدون، نیکومرام، هاشم و علی اکبر نونهال نهر. (۱۳۹۱). ارزیابی تأثیر رویکردهای قضاوتی و شناختی زبان در گزارش های توضیحی حسابداری. بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۲، صص ۴۷-۷۲.
- ریاحی نژاد، محدثه، توانگر، افسانه. (۱۴۰۰). تأثیر فرهنگ سازمانی بر رابطه مدیریت سود و خوانایی گزارش های مالی "پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۵۲ - شماره پیاپی ۵۲، زمستان ۱۴۰۰، صفحه ۸۷-۱۱۴
- صفری گرایلی، مهدی، رضایی، یاسر و محمد نوروزی. (۱۳۹۶). مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی: آزمون تجربی رویکرد فرصت طلبانه. دانش حسابرسی، سال هفدهم، شماره ۶۹، صص ۲۱۷-۲۳۰.
- فیض اللهی، سلاله، لشکری زاده، مریم. (۱۴۰۰). تأثیر کیفیت اقلام تعهدی بر نوسانات بازده سهام. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی.
- گیلانی نیا، شهرام و زهرا رازقی، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر تشویش مالی بنگاه های انتفاعی بر کیفیت گزارشگری مالی و تلاطم سود، دومین همایش تدبیر مدیریت، حسابداری و اقتصاد در توسعه پایدار، مشهد، شرکت به اندیش آوران تدبیر قهستان،

ناظمی اردکانی، مهدی، عارف منش، زهره، دهقان دهنوی، سمیه. (۱۳۹۸). تأثیر گزارشگری مالی اینترنتی بر ارزش شرکت. پژوهش های تجربی حسابداری، ۸(۴)، ۳۲۳-۳۵۰.

نظری، هنگامه، حصارزاده، رضا و محمدرضا عباسزاده. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر ساخت زبان گزارشهای مالی بر میزان تمایل به سرمایه‌گذاری. پژوهش‌های حسابداری مالی، سال هشتم، شماره ۴، صص ۵۵-۷۶.

نقش بندی، نادر؛ سمانه رجب زاده و شعبان محمدی، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و کیفیت گزارشگری مالی، دومین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین حسابداری و مدیریت در هزاره سوم، کرج، دانشگاه جامع علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری ها،

نظری، هنگامه، حصارزاده، رضا و محمدرضا عباسزاده. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر ساخت زبان گزارشهای مالی بر میزان تمایل به سرمایه‌گذاری. پژوهش‌های حسابداری مالی، سال هشتم، شماره ۴، صص ۵۵-۷۶.

نیکبخت، محمدرضا، قاسمی، علی، ایمانی برندق، محمد. (۱۳۹۹). تأثیر خطای پیش‌بینی سود مدیریت بر پایداری اجزای نقدی و تعهدی سود و ارزشیابی بیش از حد سهام. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، 12(46), 1-26.

- Ajina A., Danielle S., Lakhal F. (2018). Corporate Disclosures, Information Asymmetry and Stock-Market Liquidity in France. The Journal of Applied Business Research, Vol. 31, pp. 223-238.-Jensen M.C.,
- Baginski, S. P., Hassell, J. M. and Kimbrough, M. D. (2004). Why do managers explain their earnings forecasts? Journal of Accounting Research, Vol. 22, No.1, Pp. 1-29.
- Chia-Chun Hsieh., Kai Wai Hui., Yao Zhang. (2020). Analyst Report Readability and Stock Returns. Journal of Business Financ& Accounting, Vol. 43, Issue 12-, pp. 98130
- Clatworthy, M., & M. J. Jones. (2001). the effect of thematic structure on the variability of annual report readability. Accounting, Auditing and Accountability Journal, Vol. 14, No. 3, Pp. 311-326.
- Davis, D. M, Brennan, N. M. (2007). Discretionary disclosure strategies in corporate narratives: Incremental information or impression management? Journal of Accounting Literature. Vol.45, No. 26, Pp. 116-195.
- Fang, Xiaohua. Yutao Li., Baohua Xin, Wenjun Zhang. (2017). the Effect of Annual Report Readability on Cost of Debt. 2015 Canadian Academic Accounting Association (CAAA) Annual Conference. December 14, 2017.
- Iatridis, G. E. (2016). Financial Reporting Language in Financial Statements: Does Pessimism Restrict the Potential for Managerial Opportunism?. International Review of Financial Analysis. Vol. 45, issue C, Pp 1-17
- Loughran T., McDonald B. (2019). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. Journal of Finance. Vol. 66, pp.3565-.
- Louis, H. (2004). Earnings management and the market performance of acquiring firms. Journal of Financial Economics, Vol. 52, No. 74, Pp. 121-148.
- Nacashima, M. and D, Zibart. (2016). Ton at the Top and shifts in Earnings Management. Journal of Forensic & Investigative Accounting. Vol. 8, Issue. 2, Pp. 1-37.
- Riley, T. J. (2011). An Investigation into Managers Language Use in Earnings Press Releases. Dissertations and Theses. University of Massachusetts – Amherst.

- Riley, T. J., Semin, G.R. & Yen, A. C. (2014). Patterns of Language Use in Accounting Narratives and Their Impact on Investment Related Judgments and Decisions. *Behavioral Research in Accounting*. Vol. 67, No. 1, Pp. 59-84.
- Stanton, P., Stanton, J. & Pires, G. (2004). Impressions of an annual report: An experimental study. *Corporate Communications: An International Journal*, Vol. 9, No. 1, Pp. 57-69
- Tetlock, P. C., Saar-Tsechansky, M. & Macskassy, S. (2008). More than words: Quantifying language to measure firms' fundamentals. *Journal of Finance*. Vol. 63, No. 3, Pp. 1437-1467.
- Ying Liang, Iva'n Marinovic, Felipe Varas (2018) " The Credibility of Financial Reporting: A Reputation Based Approach" *THE ACCOUNTING REVIEW*, Vol. 93, No. 1, January 2018 pp. 317-333
- Yuthas, K., Rogers, R., & Dillard, J. F. (2002). Communicative action and corporate annual reports. *Journal of Business Ethics*, Vol. 41, No. 2, Pp. 141-157.

Abstract

Assessing the effect of financial reporting tone and readability of financial statements on companies' value creation from the perspective of shareholders

Arash Behdash¹
Ehsan Rahmaninia²
Reza Tehrani³
Ali Akbar Chahar Mahali⁴

Received: 3 / January / 2025   Accepted: 23 / February / 2025

Abstract

Stakeholders and other users need useful information in order to make the right decisions. Among the useful information, information related to financial statements is of special importance; Because financial statements play an important role in assessing the future outlook of companies; As the capital market is quite sensitive to the reliability of financial reports, in recent years, various aspects of qualitative information of financial reports have been considered by legislators, regulators and professional institutions active in the capital market. In this research, we tried to examine other aspects that have been neglected from the perspective of other researchers. Therefore, the main purpose of this research is to evaluate the effect of financial reporting tone and readability of financial statements on companies' value creation from the perspective of shareholders. One of the companies listed on the Tehran Stock Exchange was selected using the sampling method. This research was conducted for the period 1394 to 1399 in Tehran Stock Exchange. The statistical method used in this research is multivariate regression method using data panel method. The results of testing the research hypotheses showed that the improvement in financial reporting tone and readability of financial statements has increased the value creation of companies from the perspective of shareholders. .

Keywords: financial reporting tone, readability of financial statements, value creation of companies from the perspective of company shareholders

¹ Accounting Department, North Tehran Branch; Islamic Azad University; Tehran; Iran. abehdash@yahoo.com

² Accounting Department, North Tehran Branch; Islamic Azad University; Tehran; Iran. (Corresponding Author). rahmaninia@iau-tnb.ac.ir

³ Management Department, Faculty of Management; University of Tehran; Tehran; Iran. e.rahmaninia@iau-tnb.ac.ir

⁴ Financial Management Department, North Tehran Branch; Islamic Azad University; Tehran; Iran a.chaharmahali@yahoo.com